

בטיחות בדרכים לקהילה האתיופית

מפגש שלישי -
ילדים במושב האחורי: רכב פרטי והסעות תלמידים

3

משך הפעילות 60 דקות.

מבנה המפגש ומהלכו

המפגש יחולק לשני נושאים ועל כל נושא יתנהל דיון במליאה. החלק הראשון יעסוק בילדים במושב האחורי ברכב משפחתי. החלק השני יעסוק בהתנהגות ילדים בהסעות תלמידים.

חלק ראשון: ילדים במושב האחורי - רכב משפחתי (30 דקות)

סרט ודיון

המדריכים יקרינו את הסרט "המושב האחורי". לאחר הסרט יתקיים דיון מתוך הדגשה של הנושאים האלה: חשיבות החגירה הנכונה של חגורות הבטיחות מתוך התייחסות לעובדה שנוסע שאינו חגור מסכן את היושב על ידו, הצגת התקני הריסון לגילים שונים של ילדים, הדגשת אחריות ההורים שילדיהם יחגרו חגורות בטיחות המותאמות לגילם ולגודלם והתייחסות לירידה מהרכב ועלייה עליו רק מצד המדרכה.

חלק שני: הסעות תלמידים ברכב ציבורי (30 דקות)

הצגת הנושא - המדריכים יציגו את הנושא לפני ההורים ושאלו שאלות כמו: "מה מסלול ההליכה של הילדים להסעות?" "האם מסלול ההליכה בטוח?" "בני כמה ילדיכם הנוסעים בהסעת תלמידים?" "האם אתם מלווים אותם להסעה?"

מילון מושגים - המדריכים יחלקו לכל הורה "מילון מושגים בבטיחות בדרכים" (הכתוב בעברית ובאמהרית) ויפנו אותם לעמ' 26-29 שכתובים בהם הנושאים האלה: כללי המתנה בתחנה להסעת תלמידים/ילדים, התנהגות בעת ההסעה וחציית כביש לאחר ירידה מהאוטובוס.

על כל נושא יתקיים דיון.

הצגת "תיבת קשיים" ו"תיבת הצעות". בתיבות אלה יניחו ההורים תלונות והצעות לפתרון סוגיות הקשורות להסעות תלמידים. המדריכים יציגו את הרציונל של התיבות, מטרתן ומשמעותן. כל הורה יתבקש לכתוב תלונה/בעיה בנושא ולהניח בתיבת המתאימה. התלונות הן בעילום שם או ברישום השם, על פי בחירה. המדריכים ישלפו מתיבת התלונות פתק, יקראו אותו בקול ובמידת הצורך יבהירו את הכתוב בו ויתקיים דיון בנושא. כך ימשיכו לשלוף פתקים נוספים ולקיים דיון על כל הנושאים שנכתבו בהם. לאחר מכן יישלפו פתקים מתיבת ההצעות ויתנהל דיון על כל פתק שייבחר.

לסיכום, המדריכים יחשפו בעזרת ההורים את ההתאמות בין הקשיים ובין ההצעות לפתרון. אם יישארו קשיים או הצעות שלא נמצאו להם התאמות, יתקיים דיון במליאה לשם מציאת התאמות כאלה. הצגת הסוגיה של אחריות ההורים לבטיחות של ילדיהם - גם כשבשטח נמצאים מבוגרים אחרים כמו מדריכים, נהגי האוטובוסים ואחרים - היא סוגיה מורכבת ורגישה. לכן רישום הקשיים וההצעות בעזרת התיבות יכול לשמש כלי לחשיפת מחשבות ועמדות של ההורים ולגיבוש פתרונות יצירתיים יחד עמם בהקשר של ליווי הילדים לתחנת ההסעות.

בסוף המפגש יערך סיכום כללי.

כלי ההדרכה

סרט "המושב האחורי" בהפקת הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים (תשס"ט-2008) - סרט הדרכה העוסק בהתנהגות נכונה של ילדים היושבים במושב האחורי של רכב פרטי.

הסרט מתמקד בשלושה נושאים עיקריים:

חגירה נכונה של חגורות בטיחות וחשיבותן של חגורות הבטיחות בעת בלימת חירום.

הסחת דעת של הנהג בעת הנהיגה וההשלכות שיש להתנהגות מסיחת דעת.

ירידה מהרכב ועלייה עליו באופן נכון וזהיר.

אורך הסרט כ-7 דקות.

מילון מושגים - מילון אחד לכל הורה.

שתי תיבות קרטון.

כלי כתיבה.

כתיבה ועריכה: נורית אור בוריה, הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים.

מערכי הדרכה מותאמים
לאוכלוסייה האתיופית ביישובים

חושבים
חיים

הרשות הלאומית
לבטיחות בדרכים

הרשות הלאומית
לבטיחות בדרכים

2 מפגש שני: התנהלות הולכי הרגל ברחוב: חצייה נכונה ומשחקי ילדים

משך הפעילות 60 דקות.
מבנה המפגש ומהלכו

המפגש יחולק לשני נושאים ועל כל נושא יתנהל דיון במליאה. בחלק הראשון יוצגו מצבים מגוונים בהקשר של חציית כביש: משל מהתרבות האתיופית, קטע אקטואלי מתוך עיתון ומדרכי תמונה. בחלק השני בחירה בין שתי אפשרויות: (1) מצבים בהקשר של משחקי ילדים (2) מגבלות ילדים במרחב התעבורתי

חלק ראשון: חציית כביש (30 דקות)

משל: המדריכים יציגו את המשל ויתקיים דיון במשמעותו בהקשר של הבטיחות ברמה האישית והמשפחתית, ובהקשר של לקיחת אחריות אישית וקבוצתית. המשל:

“יוונז ראס סינט עמת יווסדל” - “כמה שנים לוקח להגיע למקורות הנהר” משמעות: אדם נוטה בדרך כלל לבחור את הדרך הקצרה ולא את הדרך הארוכה, אף שהדרך הקצרה מסוכנת יותר והארוכה בטוחה יותר. באתיופיה אנשים העדיפו לחצות את הנהר הגועש והמסוכן (הדרך הקצרה), במקום לעקוף אותו (הדרך הארוכה אך הבטוחה יותר). המשמעות לזהירות בדרכים: אם נמצא גשר עלי להולכי רגל, אנשים מעדיפים לחצות את הכביש ולא לעבור על גבי הגשר, אף שהחצייה מסוכנת יותר; אנשים מעדיפים לחצות את הכביש שלא במעבר חצייה משום שמעבר החצייה מצריך הליכה. קטע מעיתון: המדריכים יקראו קטע אקטואלי מתוך העיתונות היומית המתייחס להיפגעות הולכי רגל להמחשת המורכבות של חציית הכביש והאחריות האישית של כל אחד ואחת בנושא זה. (ג) מדרכי תמונה: כללי בטיחות להולכי הרגל: המדריכים יציגו את נושא חציית הכביש בדגש על מאפיינים של מעברי חצייה וחציית כביש וכן את גורמי הסיכון במעבר חצייה באמצעות מדרכי תמונה. המדריכים יקיימו דיון על כל אחד מהמאפיינים וגורמי הסיכון.

חלק שני- אפשרות מס' 1: משחקי ילדים (30 דקות)

(ד) מצבים אסורים של משחק ברחוב: המדריכים יציגו לפני ההורים מדרכי תמונות שבהם נראים מצבים מסוכנים של משחקי ילדים, ידגישו לפנייהם את הסכנות הטמונות במשחקי רחוב, את היחס ההפוך בין אחריות הנהג להולכי הרגל באתיופיה ובין אחריותו של הנהג להולכי הרגל בארץ. לסיכום חלק זה יבקשו המדריכים מההורים להציע חלופות למשחק ברחוב, בסביבתם שלהם. (ה) בניית תקנון הורים המדריכים יבקשו מההורים להתחלק לקבוצות. כל קבוצה תתבקש לכתוב שניים-שלושה כללים הרלוונטיים לנושאים שנדונו קודם, ואלה יחוברו אחר כך לתקנון משותף - תוצר כל הקבוצות. המדריכים יסכמו בקצרה את התוצרים של העבודות בקבוצות וידגישו את התוכנות בהקשר של הנושא.

חלק שני - אפשרות מס' 2: סרט דיון וסיכום (30 דקות)

המדריכים יקרינו את הסרט “ילדים אין בלמים” ואחריו יתקיים דיון מסכם בדגש על תפקיד ההורים בעיצוב התנהגויות בטיחותיות של ילדים באמצעות מתן דוגמא אישית והדרכה מתמדת.

כלי הדרכה

משל
קטע אקטואלי מתוך עיתון העוסק בתאונות של הולכי רגל
מדרכי תמונה
כלי כתיבה

סרט - “ילדים אין בלמים” בהפקת אגף זה”ב והרשות הלאומית לבטיחות בדרכים (2008). מטרת הסרט: לחשוף בפני מבוגרים ובני נוער את המרכיבים ההתפתחותיים הרלוונטיים להתנהלות בדרך, לאפיין את היכולות והמגבלות של הילדים הצעירים עד גיל 9 להתנהל באופן יעיל במרחב התעבורתי, להבהיר לצוותי הוראה והדרכה ולהורים את תפקידם בעיצוב התנהגויות בטיחותיות של הילדים באמצעות מתן דוגמא אישית והדרכה מתמדת. אורך הסרט כ- 20 דק’.

רציונל

בעולם המודרני החינוך מחייב להכשיר את האדם בין היתר לתפקוד יעיל במערכת התעבורה ולספק לו ידע וכלים שיסייעו לו להתנהל נכון ובטוח במרחב התעבורתי ולהימנע מסכנותיו. כך בכלל וכך בפרט בנוגע לאוכלוסיית העולים יוצאי אתיופיה, הבאים מתרבות שונה ועם מורשת וערכים שונים. ביישובים שיש בהם ריכוזים של הקהילה האתיופית קיימת חשיבות עליונה להתאמתה של תכנית ההדרכה לאוכלוסייה ולהפעלתה וליישומה בקרב הילדים.

אוכלוסיית היעד

הורים לילדים המגיעים להדרכות במוקדי קליטה.

תכנית ההדרכה

תכנית ההדרכה כוללת שלושה נושאים עיקריים: התנהלות הולכי הרגל ברחוב. משחקי ילדים - אחריות ההורים בבחירת מקום משחק מתאים. ילדים כמושב האחורי - ברכב פרטי ובהסעות תלמידים.

כלי הדרכה

- סרטי הדרכה על גבי תקליטור DVD ומכשיר הקרנה
- מילון מושגים
- מדרכי תמונות
- כתבות מעיתונים

1 מפגש ראשון: מסע אל עולם הבטיחות בדרכים

משך הפעילות 60 דקות.

מבנה המפגש ומהלכו

המפגש יחולק לשלושה חלקים: בחלק הראשון יוצג הנושא בקווים כלליים ויתקיים דיון להיכרות ולהצגת הנושא. בחלק השני יוצג משל מהתרבות האתיופית. בחלק השלישי יוצג סרט תיעודי בשפה האמהרית ויתקיים דיון בנושא. ההורים יציגו את עמדותיהם ומחשבותיהם כפעילות מסכמת.

חלק ראשון: הצגת הנושא, היכרות ותיאום ציפיות (10 דקות)

המדריכים יערכו היכרות עם ההורים, יציגו לפנייהם את הנושא ויעשו תיאום ציפיות.

חלק שני: משל מהתרבות האתיופית (20 דקות)

המדריכים יספרו את המשל ויבקשו מההורים להתייחס אליו בדגש על משמעותו וחשיבותו בהקשר של בטיחות בדרכים והתנהגות בדרכים, בעיקר בהיבט של הקניית האחריות לילדים.

המשל: “סאו יאלגרו פוגרה דורו” - “למי שאינו מכיר גם המישור הוא ג’ונגל”

משמעות: לאדם שאינו בקיא בכללי ההתנהגות במדינה או בחברה חדשים, הסדר והכללים (המישור, המקום הנוח להתמצאות) אינם מסייעים לו.

המשמעות לזהירות בדרכים: אף על פי שכללי ההתנהגות והנהיגה הבטוחה בכביש באים לידי ביטוי בתמרונים, בכללים ובהנחיות ברורות לנהגים ולהולכי רגל, בני הקהילה יוצאי אתיופיה חווים אותם כג’ונגל, כדבר מבלבל מאוד, שכן בסביבתם באתיופיה לא היו תמרונים, תקנות ונהלים.

חלק שלישי: סרט ודיון מסכם (30 דקות)

המדריכים יקרינו את הסרט “היזהרו לפני...” ואחריו יתקיים דיון מסכם במשמעותו בהקשר של הבטיחות בדרכים ולקיחת האחריות ברמה האישית, המשפחתית והקהילתית. במפגש זה ובשאר המפגשים תודגש בעיקר החשיבות של חינוך הילדים.

כלי ההדרכה

משל.

סרט תיעודי בשפה האמהרית - “היזהרו לפני...” בהפקת הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים בשיתוף הערוץ הישראלי-אתיופי (תשס”ט-2008). סרט ההדרכה התיעודי דן בשני נושאים עיקריים: (א) התנהלות הולכי הרגל ברחוב; (ב) אחריות ההורים על התנהלות נכונה של ילדיהם ברחוב. להדגשת המסרים משלב הסרט כמה רכיבים: סיפורים אישיים של נפגעי תאונות דרכים, קטעי אנימציה של התנהגות שגויה בכביש וקטעים מבוים של התנהלות נכונה.

אורך הסרט כ- 12 דקות.